

حقوق استخدای

تقی علانی نیا

-۴-

« انتظار خدمت »

در متن احکام انتظار خدمت ، ذکر علت لازم است
عدم ذکر علت انتظار خدمت ، مانع از پرداخت حقوق انتظار خدمت نیست

ذکر عدم پرداخت حقوق انتظار خدمت در حکمی که بنا بمقتضیات اداری صادر شده صحیح نیست

تقصیری که سبب محرومیت کارمند از حقوق انتظار خدمت می‌گردد بایستی
قبل از صدور حکم انتظار خدمت وقوع یافته باشد
بکلیه کارمندان منتظر خدمت ، مدد معاش اولاد تعلق می‌گیرد

در مورد شق سوم از بحث گذشته :

موضوع صدور حکم انتظار خدمت بدون ذکر مجوز و علت :

در مباحث گذشته بیان گردید که هر گاه در متن حکم انتظار خدمت یکی از علل مذکور
در ماده ۲۸ (۱) درج شود ولو اینکه متعاقب چنین حکمی پرونده تقصیر و خلافی تشکیل و
بدادگاه احاله و منجر بمحکومیت کارمند گردد کارمند مزبور میتواند حقوق انتظار خدمت
خود را دریافت دارد زیرا برای محرومیت از حقوق انتظار خدمت دو شرط لازم است : اول
صدور حکم با استناد ماده ۱۰ و عدم رضایت - دوم - محکومیت و یا فقدان
هر یک از این دو شرط طبق ماده ۲۸ پرداخت حقوق انتظار خدمت هیچگونه اشکالی
نخواهد داشت .

موضوع بحث این مقاله انتظار خدمت بدون ذکر دلیل میباشد بدین معنی که در حکم
انتظار خدمت نه علل ماده ۲۸ بیان شده و نه شرط ماده ۱۰ قید گردیده باشد . در چنین
مورد می‌گوئیم هر گاه متعاقب حکم انتظار خدمت ، پرونده تقصیر تشکیل و بدادگاه احاله شود
قرینه آنست که حکم بسبب عدم رضایت صادر گردیده است ولی اگر حکم انتظار خدمت با استناد
ماده ۲۸ (بنا بمقتضیات اداری یا حذف مشاغل) صادر و بعد از آن پرونده تخلف تشکیل و

بدادگاه ارجاع شود و احياناً حکم محکومیت صادر گردد ، رأی صادره مانع دریافت حقوق انتظار خدمت نمی شود زیرا حکم فاقد یکی از علت مذکور در ماده ۱۰ قانون متمم بودجه سال ۱۳۲۰ میباشد یعنی «عدم رضایت» سبب صدور چنین حکمی نبوده است و نتیجتاً حقوق انتظار خدمت قابل پرداخت است چنانکه غالباً مشاهده میشود که کارمندی در حال اشتغال تحت تعقیب قرار گرفته و رأی بر محکومیت وی صادر میشود ولی رأی صادره اثری در وضع حقوقی وی بجز همان مجازات تعیین شده در رأی ندارد .

بنا بر این : هر گاه کارمندی بدون ذکر علت انتظار خدمت در حکم ، منتظر خدمت گردد رأی که سبب محرومیت وی از حقوق انتظار خدمت میشود بایستی مربوط به تفسیری باشد که قبل از صدور حکم انتظار خدمت وقوع یافته است و چنانچه تفسیر پس از صدور حکم واقع شده و اصولاً ارتباطی با حکم صادره نداشته باشد ، چون یکی از علل محرومیت وجود نیافتن ، کارمند مزبور استحقاق دریافت حقوق انتظار خدمت را دارد زیرا فرض این است که قبل یا حین صدور حکم انتظار خدمت تفسیر واقع نشده و صدور حکم معلول عدم رضایت نبوده است .

در اینجا این مسائل پیش می آید : ۱- آیا ممکن است کارمندی که در حال انتظار خدمت است مرتکب تفسیر اداری بشود ؟ ۲- در صورتیکه کارمند منتظر خدمت مرتکب تفسیر اداری گردد دادگاه صالح برای رسیدگی باین تفسیر بایستی بعد از اشتغال مجدد بکار وی تشکیل گردد یا در حال انتظار خدمت نیز میتواند بتفسیر وی رسیدگی نماید ؟ ۳- در صورت رسیدگی و صدور حکم محکومیت اجرای چنین حکمی در حال انتظار خدمت ، امکان خواهد داشت یا رأی دادگاه بایستی پس از اشتغال مجدد وی اجرا شود ؟

در مورد مسأله اول - باید گفت که ارتکاب بعضی از تفسیرهای اداری در حال انتظار خدمت کارمند نیز امکان پذیر است . مثل تفسیر موضوع ماده ۱۲ و ۱۳ (۱) آئین نامه محاکمات اداری و بعضی از جرائم جزائی مانند ارتشاء (بدیهی است در صورتیکه کارمند منتظر خدمت واسطه یا وسیله رشوه قرار گرفته باشد) .

در مورد مسأله دوم - بطوریکه در مباحث گذشته بیان کردیم کارمند منتظر خدمت ، کارمند دولت بوده و ارتباط او با دولت از نظر کارمندی قطع نمیشود . لذا در صورت ارتکاب تفسیرات و جرائم اداری در حال انتظار خدمت نیز قابل تعقیب و رسیدگی است .

در مورد مسأله سوم - چون اجرای آراء دادگاهها پس از صدور رأی و ابلاغ آن لازم الاجرا است لذا در مواردیکه اجرای رأی در حال انتظار خدمت کارمند نیز امکان پذیر باشد بلافاصله اجرا میگردد - مثل توییح و تنزل مقام . انفسال موقت و انفسال دائم ولی آرائی که در حال انتظار خدمت قابل اجرا نیست مثل کسر مقرری بایستی پس از اشتغال اجرا شود زیرا وقتی کارمندی منتظر خدمت بدون حقوق شود حقوقی دریافت نمیدارد تا مقداری از آن

(۱) ماده ۱۲ - اقدام به عملیکه باعث بدنامی شخص و یا وزارتخانه شود .
ماده ۱۳ - اسرار اداری را فاش کردن - بند ۴ ماده واحده قانون جزا مصوب آبان

۱۳۰۸ در امور ارتشاء از ۲۰ تومان کمتر .

کسر شود. بنا بر این باید رأی پس از اشتغال بکار مجدد وی اجرا شود. و در مورد کارمندی که حقوق انتظار خدمت دریافت میدارد نیز کسر مبلغی که دادگاه تعیین نموده بایستی بر مبنای اصل مقرری زمان اشتغال وی انجام یابد نه از حقوق انتظار خدمت، مگر اینکه احتساب بر مبنای اصل مقرری باشد و مبلغی که باید کسر شود از حقوق انتظار خدمت، قابل برداشت باشد. کما اینکه در مورد کسور بازنشستگی کارمند منتظر خدمت نیز چنین عمل میشود. بدین معنی که کسور بازنشستگی، بـمـآخذ اصل مقرری احتساب و از حقوق انتظار خدمت برداشت میشود.

آنچه که بنظر خوانندگان رسیده بحث در مواد ۲۸ و ۱۰۰ قانون بود. با وجودیکه میتوان در مورد مواد فوق بحث بیشتری بعمل آورد مهذا از آنجا که بایستی در مورد سایر مسائل استخدای نیز بحث شود لذا از ادامه بحث در این مورد فعلا صرف نظر مینمائیم و بمورد دیگری از انتظار خدمت یعنی مورد مذکور در ماده ۷ آئین نامه مرخصیها میپردازیم.

طبق ماده ۷ آئین نامه مرخصیها برای مدتیکه از شش ماه تجاوز ننماید، بکارمند حقوق انتظار خدمت پرداخت خواهد شد. (ماده ۷: هرگاه مستخدمی مریض شود و طبیب معتمد وزارتخانه مرض او را تصدیق نموده تـامـدت ششماه حقوق او برای معالجه پرداخت خواهد شد و چنانچه پس از مدت مزبور بهبودی حاصل ننمود تا شش ماه از مرخصی استحقاقی و در صورت عدم استحقاق، از حقوق انتظار خدمت استفاده خواهد نمود و بعد از آن هرگاه بهبودی نیافت و نتوانست متقاعد شود مشمول ماده ۴۶ قانون استخدام خواهد شد).

در مورد ماده فوق دو سؤال مطرح میگردد یکی اینکه برای پرداخت حقوق انتظار خدمت بدو بایستی حکم انتظار خدمت صادر شود و یا بدون صدور حکم نیز حقوق انتظار خدمت بصورت اجازه پرداخت عملی خواهد شد و دیگر اینکه در صورتیکه احتیاج بصورت حکم باشد بایستی با استناد ماده ۲۸ (بنا بمقتضیات اداری) حکم صادر شود یا ماده ۷ آئین نامه مرخصیها عنوان مستقل و خاصی دارد و میتوان با استناد آن، حکم انتظار خدمت صادر نمود.

در پاسخ سؤال اول باید گفت: آنچه از ظاهر ماده استنباط میگردد عبارتست از پرداخت حقوق انتظار خدمت که بایستی بصورت اجازه پرداخت عملی شود ولی نظر باینکه هر تغییر و تبدیلی در حقوق کارمند مجوز قانونی لازم دارد و حکم لازم صادر شود. لذا بنظر میرسد که بدون صدور حکم، پرداخت حقوق انتظار خدمت صحیح نباشد و چون حکم انتظار خدمت بایستی طبق قانون صادر گردد تا حقوق انتظار خدمت بکارمند پرداخت شود، لذا نمیتوان با استناد ماده ۷ آئین نامه مرخصیها حکم انتظار خدمت، صادر نمود و با توجه باینکه کارمند قادر بانجام خدمت نیست لذا مقتضیات اداری بهترین عنوان و موجب، برای صدور حکم انتظار خدمت میباشد و در این صورت صدور حکم با استناد ماده ۲۸ (مقتضیات اداری) بلا اشکال خواهد بود و میتوان این مدت را هم قانوناً جزء خدمت محسوب داشت.

مسئله دیگری که از ماده فوق قابل بحث است اینست که اگر کارمند استحقاق ششماه مرخصی نداشته باشد باید حکم انتظار خدمت برای ششماه صادر شود یا هر مقدار که مرخصی استحقاق داشت قبلا استفاده نماید و سپس مازاد آنرا تا شش ماه بصورت انتظار خدمت حقوق

دریافت دارد. نظر باینکه هدف ماده مزبور کمک و ارفاق بکارمندان است میتوان گفت که برگ شش ماه مستنبط از ظاهر ماده را هم استحقاق نداشته باشد میتواند هر مقدار را که استحقاق دارد از مرخصی استفاده نموده و مازاد آن را بصورت حقوق انتظار خدمت استفاده کند. البته مجموع این دو نبایستی از شش ماه تجاوز نماید زیرا برای این دسته از کارمندان حداکثر شش ماه استفاده از مرخصی منظور گردیده است.

دانستنیها

- ۱- بکارمند منتظر خدمت بدون اعاده بخدمت میتوان کارهای متفرقه اداری ارجاع و جوهری پرداخت نمود ولی نبایستی مجموع حقوق انتظار خدمت و وجوه پرداختی از اصل مقرری پایه که در زمان اشتغال داشته تجاوز نماید.
- ۲- چنانچه حکم انتظار خدمت با ذکر بنا بمقتضیات اداری در اثر تقاضای کارمند صادر شود از حقوق انتظار خدمت میتواند استفاده نماید و جز خدمت محسوب میشود.
- ۳- واگذاری پست بودجه کارمند منتظر خدمت دیگری و یا حذف پست مانع از پرداخت حقوق انتظار خدمت نخواهد بود زیرا حقوق انتظار خدمت از پست مربوطه پرداخت نمیشود.
- ۴- تعداد منتظرین خدمت مشمولین ماده ۲۸ (بنا بمقتضیات اداری و حذف مشاغل) از پنج درصد کارمندان شاغل هر وزارتخانه نبایستی تجاوز نماید.
- ۵- کارمندان منتظر خدمت که بعد از نشستگی رسیده اند بدون اعاده بخدمت میتوان باز نشسته نمود و حقوق باز نشستگی را بجاخذ اخذ مقرری دریافت خواهد نمود.
- ۶- مدت انتظار خدمت پس از اعاده بخدمت و طی تشریفات آئین نامه ترفیعات برای ترفیع و اضافه قابل احتساب است.
- ۷- بکارمندان منتظر خدمت فوق الماده اولاد نبایستی پرداخت شود.
- ۸- بمدت انتظار خدمت مرخصی تعلق نمیکرد.

بهلول و بچه‌ها

روزی بچه‌ها بههلول را تعقیب کرده و پشت سر او میدویدند تا که او را به مکان تنگ و بن بستنی رسانیدند و اطراف او را گرفتند. بههلول چون خود را در محاصره دید ناچار با چوب‌نی خود آنها را از خود دور میکرد و این شعر را میخواند:

اذا تضایق امر فانظر فرجاً

فاضیق الامر ادناه من الفرج

یعنی: زمانی که امر تو به مضیق و فشار افتاد آنگاه منتظر فرج باش که گشایش و فرج نزدیک شده است. چه: مع العسر یسرأ.